

PROTOKÓŁ przesłuchania świadka.

Dnia 17 sierpnia 1945 r. w Warszawie Sędzia Sledczy II rejonu Sądu Okręgowego w Warszawie z siedzibą w Warszawie w osobie Sędziego M.Halftera przesłuchał niżej wymienionego w charakterze świadka.

Po uprzedzeniu świadka o odpowiedzialności karnej za fałszywe zeznania i o treści art.107 k.p.k. - oraz o znaczeniu przysięgi, Sędzia odebrał od niego przysięgę na zasadzie art.109 k.p.k.-poczem świadek zeznał co następuje:

Imię i nazwisko:	-	Anna Pia Mycielska
Wiek:	-	ur.23 września 1923 r.
Imiona rodziców:	-	Michał i Zofia
Miejsce zamieszkania:	-	Warszawa, Piusa XI d.Nr.4
Zajęcie:	-	urzędniczka działu grobownictwa PCK w Warszawie
Wyznanie:	-	rym.-kat.
Karalność:	-	niekarana

Stosownie do zlecenia Wydziału Zdrowia /działu ekshumacji/ Zarządu Miejskiego m.Warszawy, udałam się na ul.Agrikoła, gdzie wydobywano zwłoki z kanału burzowego. Po przybyciu na miejsce zastałam 16 zwłok, ułożonych na powierzchni ziemi. Działo się to dnia 8 sierpnia 1945 r. Dnia tego zwłok więcej nie wydobywano. Przystąpiłam wobec tego do identyfikacji zwłok. Do kanału nie schodziłam z braku odpowiedniego ubrania. Według informacji kierownika grupy Wodociągów i Kanalizacji Jasińskiego, który schodził do kanału i prowadził tam roboty, zwłoki te, jak również zwłoki wydobyte następnego dnia - znajdowały się częściowo na prowizorycznie zrobionych ławkach z desek, część zwłok leżała w kanale, część zaś tworzyła zwał ciał, o który zatrzymywała się woda przepływająca przez kanał, skutkiem czego na ciałach znajdowały się jedynie strzępy ubrań. Dnia 9 sierpnia wydobyto znowu 16 zwłok. Na tym roboty przerwałam aż do chwili wykonania robót murarskich. O następnym terminie, kiedy można będzie przystąpić do wydobywania dalszych zwłok, Wydział Wodociągów i Kanalizacji ma powiadomić PCK. W ciągu tych dwóch dni zidentyfikowałam wydobyte zwłoki, przy czym wyniki ujęłam w spisie, który załączam do niniejszego protokołu /w tym miejscu świadek złożyła spis, który stanowi załącznik do niniejszego protokołu.

Zaznaczam, że w toku wydobywania zwłok zgłosił się jakiś mężczyzna, który oświadczył, że w wydobytych zwłokach rozpoznał zwłoki swej żony Krzyżanowskiej Czesławy. Zwłoki te on zabrał i pochował na podstawie zezwolenia Wydziału Zdrowia nmentarzu na Służewie, o czym on mnie powiadomił. Jak informował ten człowiek, zwłoki znajdujące się w tym kanale, stanowią zwłoki grupy ludzi, którzy w dniach 28-29 września 1944 r. przedostawali się z Mokotowa do Śródmieścia. Weszli oni przez właz na ulicy Belgijskiej-Dworkowej, wyjść mieli na rogu ul. Piusa i Al. Ujazdowskich. Burzowiec ma wylot do Wisły. Na wysokości ulicy Łazienkowskiej jest odnoga /rura/ do wyłazu na rogu Al. Ujazdowskich i ul. Piusa. Ponieważ tamtędy nie można było wyjść z powodu bliskich placówek niemieckich - cała partia cofnęła się w stronę Dworkowej. Część grupy dotarła do ulicy Dworkowej, część zaś z powodu obstrzału kanałami na wysokości Belwederu - miała zamiar przeczekać w kanale. Człowiek twierdził, że wyszedł z kanałów przy ul. Dworkowej wówczas kiedy Niemcy już przestali rozstrzeliwać ludzi wychodzących z otworu kanału przy ul. Dworkowej. Ze słów tego człowieka wynikało, że on w dn. 28-29 września 1944 r. znajdował się właśnie w tej grupie, o której wyżej mowa.

Jeden z przygodnych widzów, znajdujący się w tłumie przy wydobywaniu zwłok, który nie chciał podać swego nazwiska, powiedział mi, że w owym czasie Niemcy zastawili wodę w kanale i skutkiem tego zatopili wiele osób znajdujących się w kanałach. Ktoś inny z obecnych, /który również nie chciał podać swego nazwiska/ wskazał, że Niemcy w celu wytępienia znajdujących się w kanałach rzucali do kanałów karbid, trując w ten sposób gazami karbidowymi.

Zaznaczam, że kierujący robotami Jasiński wręczał mi w czasie wydobywania zwłok dokumenty znajdowane luzem w kanale. Dokumenty te znajdują się w dziale depozytów PCK /Biuro Informacyjne/.

Nadmieniam, że z wyglądu niektórych z tych dokumentów wnioskuję, że zostały one wyciągane przez robotników pracujących przy wydobywaniu zwłok z kieszeni zwłok w poszukiwaniu kosztowności. Dowodem tego było i to, że widziałam, że niektóre kieszenie, lub ich szczątki były świeżo rozdarte. Na podstawie wyglądu niektórych stóp zwłok, wnioskuję, że niedługo przed wydobyciem zwłok, o których mowa, zdjęte zostały z nich buty: część bowiem nóg, która znajdowała się w butach była innego koloru niż reszta ciała i to w tym miejscu tylko, gdzie normalnie zaczyna się cholewka buta.

W liczbie rzeczy wyciągniętych z kanału w tym miejscu wydobyto także parę kul do podpierania się. Znalaziono tam także jeden pistolet maszynowy /rozpylacz/ oraz dwa chełmy i magazynki do broni maszynowej.

87
Nie umiem wyjaśnić co się stało z tymi hełmami i rozpylaczem. Miał je zabrać mgr. Swiderski, lecz zdaje się, że nie zabrał. Nadmieniam, że w dniach 8 i 9 sierpnia r.b. był obecny przy wydobywaniu zwłok mgr. Bronisław Swiderski, który robił zdjęcia fotograficzne. Więcej nic nie mam do dodania. Odczytano

/-/ Anna Pia Mycielska

Sędzia Sl./-/ M. Halfter

Dodaję, że zwłoki wyżej opisane zachowały się względnie dobrze, za wyjątkiem głów, na których nie było zupełnie ciała. Płeć u wszystkich zwłok dała się zupełnie dokładnie rozpoznać. Oglądałam dokładnie wydobyte z burzowca zwłoki, lecz nie stwierdziłam śladów postrzałów. Nie zauważyłam także śladów owinięcia jakichkolwiek części zwłok w bandażu. Odczytano.

/-/ Anna Pia Mycielska

Sędzia Sl./-/ M. Halfter

146
78

88

M E L D U N Z K Nr.9/AM

Wskutek późnego zawiadomienia przez Wydział Zdrowia, przybyłam na miejsce, gdy było już 16 zwłok na wierzchu. Zwłoki wydobywano z kanału burzowego. Tworzyły one dość duży zwał w samym kanale, o który woda częściowo się zatrzymywała - wskutek czego prawie wszystkie ciała są bez ubrań.

W/g informacji jednego z Panów, który siedł z tą właśnie partią /nazwiska nie chciał podać/ wypadek miał miejsce z 28 na 29 września 1944 r. Ludzie ci ewakuowali się z Mokotowa do Śródmieścia. Wlaz był na ul. Dworkowej. Wyjście burzowe prowadzi do Wisły. Na wysokości ul. Łazienkowskiej jest odnoga /rura/ do wyłazu na rogu Al. Ujazdowskich i ul. Piusa XI. Ponieważ tamtędy nie można było wyjść wskutek nieustającego obstrzału - partia cała cofnęła się w stronę Dworkowej. Pierwsza część przeszła do ul. Dworkowej, a reszta z powodu obstrzału kanału koło Belwederu miała zamiar przeczekać właśnie tam - koło ul. Agrykoli.

Dalszy bieg wypadków można zrekonstruować w następujący sposób:

W burzowcu znaleziono zwłoki siedzące na prowizorycznych ławkach i zatopione w tej pozycji. W/g dalszych informacji Niemcy mieli zastać wodę w kanale /na ul. Łazienkowskiej, albo koło ul. Dworkowej/ i w ten sposób ludzie ci stali zatopieni niespodziewanie - co potwierdzałyby pozycje siedzące.

Równocześnie Niemcy mieli rzucać do kanału karbid, którego wyziewy powodowały omdlenie, a tym samym śmierć w wysokiej wodzie. /Normalnie było wody do pasa./

Wśród szczątków ludzkich znaleziono cały szereg dokumentów.

"Świeżość" pisma wskazuje na to, że dokumenty były wyjmowane z kieszeni. Strzępy kieszeni są świeżo rozrywane. Wszystko to jest dowodem że robotnicy przeszukiwali zwłoki za kosztownościami przed wyjęciem ich na powierzchnię.

/-/ Anna-Pia Mycielska
Nr. leg. służ. 25/0. Wr.

91 149
5.
8A

Imię i nazwisko	Data urodz.	Płeć	Narod.	Pochowano	Znaki szcze-depoz. ególne	Nr. prot. Nr. znak
NN		M	P	pl. Lindleya V. mog.	Kamasze wojskowe, sweter szary, pas do ładownicy. Nago Powstaniec.	240/AM 10146
NN		M	P	---	Koszula nieb. w drobne czarne i białe paski. Buty wysokie gumowe. Kombinezon granatowy. Powstaniec.	241/AM 10177
NN		M	P	---	Buty wysokie gumowe wiązane pasami skórzanymi. Nago.	242/AM 10179
NN		M	P	---	Sweter ręcznej roboty. Sólóg w dość duże dziurki-prawd. szary. Garnitur granatowy. W dep. pasek skórzany	243/AM 10178
NN		M	P	---	Kurtka granatowa, marynarka granat. Sweter wojskowy. Powstaniec.	244/AM 10176
NN		M	P	---	Kamasze wojskowe, skarpety wojskowe. Pas. Powstaniec.	245/AM 10162
NN		M	P	---	Wysokie buty wojskowe. Strzępy mandura. Nago. Powstaniec.	249/AM 10153
NN		M	P	---	Prawdop. w ciążę. Sukienka bordo/lub tylko spódnica/Koszulka trykot. biała. Koszula sportowa w różnokol. drobne paski.	246/AM 10160
NN		K	P	---	Buty od łyżew-od korka do przodu brązowe, pasek zapinany. Przy zwłokach tych i dówch następnym znaleziono kilka dokumentów luźno leżących.	247/AM 10193

nazwisko		Wied	Płeć	Narod.	Pochowano	Znaki szczególne, de- pozyty	Nr. prot. Nr. znacz.
NN		K	P	pl. Lindleya mog. V.		Nago. Znaleziono luźno le- żące papiery patrz 247/AM	255/AM 10155
NN		M	P	"		Nago. oficerki z podkuź- nymi blaszkami	248/AM 10164
NN		M	P	"		Buty wojskowe wysokie. Nago.	250/AM 10184
NN		M	P	"		Płaszcz lub kurtka wojs- kowa nieprzemakalna z gu- zikami z orzełkami. Powsta- niec.	251/AM 10159
NN		M	P	"		Swetr szary ręcznej robo- ty, skarpety prawdopodob. zie- lone, założone na spodnie, długie. Buty gumowe.	252/AM 10200
NN		M	P	"		Nago. Buty wojskowe. Pas wojskowy. Pas do ładow- nicy. Powstaniec.	253/AM 10199
NN		K	P	"		Koszula prawdopodobnie biała. Mundur szary, dre- lichowy. Powstaniec.	256/AM 10195
NN		M	P	"		Buty narciarskie. Nago. Szczątki.	257/AM 10197
NN		M	P	"		Buty narciarskie. Swetr szary. Kurta granatowa, gruba.	258/AM 10195
Krzyżanowska Czesława	25.12. 1905.	K	P	Służew		Zwłoki rozpoznała i zab- rała rodzina.	254/AM
NN		M	P	pl. Lynd- leya, mog. V.		Nago. Wysoki. Pas i ładow- nica wojskowe. Powsta- niec.	259/AM 10195

/-/ Anna Pia nieczytelny.

Imię i nazwisko Wiek płeć Narod. Pochowano Znaki szczeg., depozyty Nr. prot. Nr. znac.

NN		M	P	Pl. Lyndleya Mog. V.	Górna szczeka: po obu str. po cztery złote zęby. Sweter z zamkiem błyskawicz. Kombinezon. Powstaniec.	260/AM 10194
Kondratowicz Jerzy-Bohdan	16.6. 1926	M	P	---	Marynarka i spodnie granat. Skóra brązowa. Za pasem znaleziono granat. Powstaniec. Dep: bilet tramwajowy, ryngraf, szereg papierów.	261/AM 10192
NN		M	P	---	Marynarka szara. Guziki duże. Zapięcie pod szyją z okrągłym kołnierzem.	262/AM 10191
NN		K	P	---	Swetr granatowy z declair-em. Dolna szczeka sztuczna. Dep: sztuczna szczeka	263/AM 10190
NN		K	P	---	Majtki szare, koszulka różowa, sweter szary zapinany na duże guziki obciążone płótnem. Półbuty z zamszu-fason ala tyrolki.	264/AM 10189
NN	młody	M	P	---	Kapielówki granatowe. Chłopic.	265/AM 10188
NN		M	P	---	Buty przydziałowe na gumie. Nago.	266/AM 10187
NN		K	P	---	Wysoka. Swetr prawdop. szary zapinany na guziki metalowe z tyłu. Górna szczeka drugi ząb od mądrości po lewej z dużą plombą srebrną. Spódnica prawd. bordo. Koszula sportowa z metalowymi guzikami.	267/AM 10185
NN		K	P	---	Szczątki nago.	268/AM 10182
NN (szczątki)		M	P	---	Szczątki. Zielona koszulka rodzaj trykotu w duże dziury.	269/AM 10183
NN		K	P	---	Szczątki nago.	270/AM 10186
NN		K	P	---	Brezentowa kurtka z kołnierzem pod szyją. Z tyłu gumka. Koszula sportowa.	271/AM 10181

UWAGA:

Przy zwłokach Nr. prot. 249/AM, 255/AM, 247/AM znaleziono dokumenty na następujące nazwiska:

1. Gumowska Maria -Wanda ur. 1.9.1904 Warszawa, zam. Rakowiecka 17 między dokumentami p. Gumowskiej znaleziono dokumenty jej syna Andrzej Gumowski, 16.1.1928 Lublin, zam. Rakowiecka 17.
2. Graff Halina-Irena ur. 22.4.1925. Utrata. zam. W-wa Mickiewicza 30
3. Solski Wiesław ur. 12.5.1923 Warszawa, zam. Łomżyńska 34 W-wa.

Z różnych dokumentów znalezionych w kanale odczytano następujące nazwiska:

1. Kowalski Zygfryd ur. 7.X.1901 Raczyniewo. Zam. Puławska 24.
2. Michajkiewicz Leonard " Puławska 13.
3. Koźmińska Maria
4. Górski Włodzimierz-Antoni ur. 9.5.1916
5. " Zbigniew-Tadeusz " 24.2.1911
6. " Jerzy " 17.4.1921
7. " Feliks Antoni. Zam. dom Brühla, Miłosna.
8. Michalska Janina ur. 13.II.1912 zam. Marszałkowska 36.

/-/ Anna Pia nieczytelny